

رهنمودهایی برای خدمات کتابخانه به زندانیان

• دکتر سعید غفاری^۱

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان

خود را در سطح خدمات یک کتابخانه عمومی نمونه ارائه کند و در عین حال بودجه مناسبی را برای تأمین مواد و منابعی اختصاص دهد که با نوع زندانیان تحت پوشش سازگاری داشته باشد. همچنین زندانیان باید به انواع رسانه‌های همگانی مانند روزنامه، مجله، رادیو و تلویزیون دسترسی داشته باشند و در جریان اخبار و مسائل روز قرار گیرند. زندانیان از هر قشر و طبقه، باید به کتابخانه و خدمات آن دسترسی داشته باشند. زمان تردد مجاز زندانیان در کتابخانه باید در حدی باشد که امکان تورق، انتخاب، درخواست مواد و احیاناً مطالعه آن را داشته باشند. کتابخانه زندان باید با تشویق، زندانیان را به بهره‌گیری از کتابخانه و آموزش و نحوه استفاده مطلوب از منابع اطلاعاتی موجود یاری دهد. ترویج کتابخوانی و آموزش کاربران زندانی برای استفاده از کتابخانه اهمیت اساسی دارد.

کتاب رهنمودهایی برای خدمات کتابخانه به زندانیان، تألیف ویبکه لمان و جان لاک و ترجمه دکتر ناهید بنی‌اقبال، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال و فاطمه لگزیان کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی سال گذشته از سوی انتشارات صنم منتشر شد. این اثر قبلاً در بخش‌هایی از پیوست پایان‌نامه کارشناسی ارشد لگزیان (به راهنمایی دکتر بنی‌اقبال) استفاده شده است.

هدف از انتشار این کتاب رهنمودهایی است تا ابزاری برای طراحی، تکمیل و ارزیابی خدمات کتابخانه برای

■ لاک، جان. رهنمودهایی برای خدمات کتابخانه به زندانیان. ترجمه ناهید بنی‌اقبال و فاطمه لگزیان. تهران: صنم. ۷۶ ص. ۱۳۸۶.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۱۷۹-۵۵-۳

کتابخانه‌های زندان کتابخانه‌هایی‌اند که با مجموعه‌های خود خدمات اطلاعاتی ویژه‌ای را به کاربران زندانی ارائه می‌دهند. در هر زندان یا نهاد مشابه با جمعیت متوسط ۲۵ نفر یا بیشتر باید کتابخانه‌ای برای استفاده زندانیان تدارک دید. کتابخانه زندان باید خدمات کتابخانه‌ای

زندانیان باید به انواع رسانه‌های همگانی مانند روزنامه، مجله، رادیو و تلویزیون دسترسی داشته باشند و در جریان اخبار و مسائل روز قرار گیرند

هدف از انتشار این کتاب رهنمودهایی است تا ابزاری برای طراحی، تکمیل و ارزیابی خدمات کتابخانه برای زندانیان تهیه کند

بر اساس مصوبه یونسکو در سال ۱۹۴۴، «خواندن یک حق جهانی است». بیانیه کتابخانه‌های عمومی ایفلا و یونسکو نیز کتابخانه‌های عمومی را ملزم می‌کند تا به زندانیان خدمات ارائه دهند.

به اعتقاد نویسندگان در بیشتر کشورهای جهان اغلب زندانیان را افرادی تشکیل می‌دهند که قبلاً از نظر آموزشی و کسب مهارت‌های زندگی با محدودیت مواجه بوده‌اند و از همین رو از کودکی عادت به مطالعه در آنان شکل نگرفته است. یکی از ویژگی‌های قابل ملاحظه در زندانیان کم‌سوادی و مهارت‌های ناکافی آنان برای استخدام است که می‌توان در کتابخانه‌های زندان فضای فیزیکی جالبی را فراهم کرد تا نیازهای آموزشی آنها ارتقاء یابد و شاهره مهمی به دنیای بیرون باشد تا وقتی این افراد از زندان آزاد شدند، افراد موفق‌تری در جامعه باشند.

نکته پایانی و قابل ذکر اینکه کتاب استانداردهای کتابخانه‌های زندان ترجمه شیرین تعاونی که در سال ۱۳۸۱ از سوی کتابخانه ملی منتشر شده، شامل رهنمودهای ایفلاست که در شناسایی و مباحث موضوعی کتابخانه‌های زندان می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد.

پی‌نوشت‌ها:

1. ghaffari13@yahoo.com

زندانیان تهیه کند. البته نویسندگان در نظر داشته‌اند کتاب یک مدل راهنما برای توسعه رهنمودهای کتابخانه‌های زندان و رهنمودها به منزله اصول بیانیه عمومی حقوق اساسی زندانیان باشد تا بخوانند، یاد بگیرند و به اطلاعات دسترسی پیدا کنند. مخاطبان این رهنمودها، کتابداران و مدیران کتابخانه‌ها، مسئولان زندان و بخش‌هایی از قوه مقننه، مجریه و افرادی که مسئول اداره و بودجه‌بندی کتابخانه‌های زندان هستند، می‌باشد.

کتابخانه زندان در شمار کتابخانه‌های عمومی محسوب می‌شوند و باید از الگوی کتابخانه‌های عمومی پیروی کنند، در عین حال منابع برای برنامه‌های آموزشی و اصلاحی زندان به موازات نیازهای مخصوص زندان باید فراهم شود.

کتابخانه‌های زندان می‌تواند بخش مهمی از زندگی زندان و برنامه زندانیان باشد و کتابخانه زندان می‌تواند منبع اطلاعاتی حیاتی باشد و کتابخانه زندان باید فرصت‌هایی برای مددجویان فراهم کند تا مهارت‌های سوادآموزی توسعه یابد و علاقه‌های فرهنگی و شخصی خود را جست‌وجو کند.

در چهلیمین قانون استاندارد ملل متحد در سال ۱۹۵۵ تصریح شده است که در هر زندان باید کتابخانه‌ای با مخزن کافی و کتاب‌های آموزشی و تفریحی برای استفاده همه رده‌های زندانیان وجود داشته باشد.